

Стецько І. І.,*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій
Західноукраїнського національного університету***Ничко О. Я.,***кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій
Західноукраїнського національного університету*

АНГЛОМОВНЕ МОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДНИК МОВНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФІЛОЛОГА-ПЕРЕКЛАДАЧА

Анотація. Статтю присвячено обґрунтуванню теоретичних аспектів навчання монологічного мовлення з імплементацією елементів проектно-методики. Визначено ефективні шляхи та методи навчання монологічного мовлення (далі – ММ), що сприяють формуванню й удосконаленню професійно необхідних мовленнєвих умінь та навичок сучасного філолога-перекладача у формуванні компетенції в монологічному мовленні із застосуванням проектно-технології. Формування навичок іншомовного мовлення відбувається відповідно до закономірностей будь-якої діяльності. Залежно від мовного досвіду навички говоріння можуть стосуватися лише окремих мовних елементів або поширюватися на словосполучення і речення. У дослідженні наводяться види монологу та усні монологічні форми: монолог-повідомлення, монолог-опис, монолог-міркування, монолог-переконання, презентації, лекції, публічні доповіді та промови. Зазначено, що характерною рисою монологу є певна можливість планування, що зумовлює послідовність і логічність викладу. Окреслено характерні для монологу мовленнєві засоби вираження зв'язку між окремими реченнями, що використовуються під час розповіді. Розглянуто низку передумов успішного формування навичок ММ: цілеспрямованість тренування, усвідомленість тренування, раціональне розгортання процесу тренування в часі, мотивованість актів висловлювання, протидія інтерференції. Формування комунікативних навичок реалізується у навчально-мовленнєвій ситуації (мікроситуації). Зосереджено увагу на організації мовленнєвої діяльності студентів із задовільним і середнім рівнями підготовки та добре підготовленими студентами. З'ясовано, що керований ситуативний і комунікативний етапи доцільно застосовувати в перших двох випадках, а розв'язання позамовного завдання та надання можливості студентам самостійно обирати зміст уже є компетенцією останнього етапу. Отож, особливістю моделювання комунікативних ситуацій для професійно-орієнтованого навчання є те, що викладач повинен пропонувати такі навчальні ситуації, які є професійно цінними для студента, задовольняють його пізнавальний інтерес із фахового спрямування, а також дають змогу розкрити та реалізувати комунікативну компетенцію, тобто вміння реалізувати такі комунікативні наміри: розпочати і вести бесіду, правильно висловити й аргументувати свої погляди на ту чи іншу проблему, поцікавитися інформацією, уточнити факти або дані, попросити в чомусь допомогти чи запропонувати

свою допомогу. У статті наведений фрагмент проекту з опорою на розроблені приклади вправ та завдань проектно-діяльності студентів-філологів на тему “Employment”. Окреслено етапи проектно-методики навчання монологічного мовлення. Використання подібних проектних творчих ситуацій сприяє переходу від навчальної діяльності студентів у навчально-творчу. Такі умови сприяють стимулюванню творчих здібностей особистості студента, його власного потенціалу, а тому можуть розглядатися як чинник інтенсифікації навчально-творчої діяльності майбутніх фахівців зі сфери перекладу. Студенти виявляють свою творчу індивідуальність, удосконалюють свої комунікативні та організаційні здібності, виконуючи проектні завдання.

Ключові слова: монологічне мовлення, мовленнєва компетенція, навички говоріння і спілкування, навчально-мовленнєва ситуація, комунікативне завдання, формування компетенції говоріння і спілкування, проектна технологія, проект.

Постановка проблеми. Зважаючи на світові процеси глобалізації та інтернаціоналізації інформаційного суспільства ХХІ ст., вихід України на міжнародну арену, потребою в інформаційному обміні, значному розширенні ділових контактів, в освітній царині з'являються різноманітні програми культурних та освітніх обмінів, виникає потреба в ефективному розвитку найбільш перспективних сучасних течій та напрямів вивчення лінгвістичної науки, серед яких є й перекладацька діяльність. Підвищення вимог до якості послуг у перекладацькій сфері зумовлюють потребу у фахівцях із достатнім для успішної реалізації професійних обов'язків рівнем володіння іноземними мовами, серед яких чільне місце посідає англійська як мова міжнародного спілкування. Тому перед навчальними закладами, що здійснюють підготовку фахівців із цієї сфери, постає завдання забезпечити належний рівень сформованості у випускників англійської комунікативної компетенції, зокрема професійно орієнтованої в монологічному мовленні. Міжкультурна професійно орієнтована комунікація передбачає не лише різні діалогічні форми спілкування, а й усні монологічні форми, серед яких: презентації (результати вирішення проблеми, підбиття підсумків дослідницької роботи), лекції, усні публічні доповіді на пресконференціях, виступи

на зборах та семінарах, політичні, наукові, офіційно-ділові промови (документація), монологи-міркування/переконання, монологи-оповіді, монологи-повідомлення та письмові, як-от реферування, проектна діяльність: підготовка, написання, презентація проектів, есе, монолог-розповідь, монолог-роздум, монолог-опис, переказ [1, с. 24–28].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїх лінгвістичних студіях вітчизняні та зарубіжні науковці-методисти минулого і сучасного приділяли і приділяють увагу розвитку навичок ММ: Г.М. Уайзер, В.А. Скалкін, Ю.І. Пассов, Ю.Б. Дегтерьов, М.В. Ляховицький, Е.В. Мирошніченко, А.Г. Сонгаль, Т.І. Труханова, Лео Джонс, Ричард Александр, Л.П. Якубинський, Ф.С. Бацевич.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних аспектів навчання монологічного мовлення: визначенні особливостей формування іншомовної компетенції студентів ЗВО, етапів монологічного мовлення та розробленні процедури вправлення проектною методикою (далі – ПМ) для професійно орієнтованого англійського ММ на основі підбору вправ та текстів тематичної проектною технології.

Виклад основного матеріалу. Монологічне мовлення визначають як зв'язне безперервне висловлювання однієї особи, адресоване одному або кільком співрозмовникам. Метою такого висловлювання є потреба вплинути на інших людей, переконати їх у чомусь, домогтись чогось тощо. Відповідно до цього розрізняють такі види монологу: монолог-повідомлення, монолог-опис, монолог-міркування, монолог-переконання [2, с. 144].

Монологічне мовлення на занятті іноземної мови – це елемент діалогу чи вільної бесіди, якому властиві лінгвістичні та психологічні особливості монологічного мовлення, а також певні особливості діалогічного мовлення. По-перше, це логічний зв'язок із загальним контекстом розмови, що виражається відповідними лінгвістичними засобами (мовними кліше вступу в розмову, вираження згоди, заперечення, солідарності, додавання певних аспектів до обговорюваного питання тощо). По-друге, якщо монолог не залежить від ситуації, не спрямовується і не підтримується питаннями або відповідями, то монологічне мовлення, будучи компонентом бесіди, значно залежить від ситуації і супроводжується репліками учасників спілкування, тобто це монолог контекстно-ситуативного характеру. По-третє, монологічне мовлення в межах бесіди – це непередбачене і менш тривале мовлення, у якому можливі паузи для обдумування наступної фрази та підбору слів, а також повторювання [3, с. 83].

На відміну від діалогічного мовлення у монологі рідше застосовуються позамовні комунікативні засоби. ММ же характеризується контекстуальністю і має бути зрозумілим. Недостатність позамовних засобів спілкування й обмеженість комунікативної функції ситуації компенсується розгорнутістю структури речень, логічними зв'язками між ними. Окрім цього, у тексті монологу повинно бути сказано все, що в діалогічному мовленні може бути очевидними із ситуації [4, с. 52].

Монолог має логічну структуру, а кожна фраза в ньому посідає своє місце, визначене загальною мовним завданням мовця (розповісти про щось, описати, пояснити, довести, спростувати щось тощо). Дотримання логічної структури монологічного висловлювання – одне з найскладніших завдань під час його побудови, оскільки це пов'язано з напруженою роботою оперативної пам'яті [5, с. 91].

Ознакою монологічного мовлення є те, що воно комусь адресоване. У монологічному висловлюванні мовець буде свою наступну фразу залежно від того, як зреагував на попередню фразу той, до кого звертаються. Засобом зворотного зв'язку є не мовна реакція іншого мовця (що характерно для діалогу), а його міміка, вираз обличчя тощо. Винятком може бути лише монолог, який записується, а потім сприймається за відсутності автора. Навіть у такому разі автор монологу намагається передбачити можливу реакцію того, хто читатиме цей запис [6, с. 62].

Психологи виокремлюють декілька основних передумов успішного формування навичок:

1) цілеспрямованість тренування. Ця умова передбачає чітке розуміння того, що саме підлягає автоматизації і зосередженню уваги на відповідному мовному явищі впродовж певного часу. У цьому аспекті значення має добір вправ, що відповідають меті засвоєння цього явища, а також забезпечення багаторазовості його вживання у відповідних ситуаціях. Поняття цілеспрямованості охоплює також результат і орієнтацію на його досягнення;

2) усвідомленість тренування. Передбачає знання і розуміння кінцевої мети тренування, на яку спрямовуються зусилля, а також усвідомлення структури тих операцій, які підлягають автоматизації. Робота розпочинається з усвідомлення мовного правила, зокрема правила-інструкції. Це забезпечує постійний самоконтроль у процесі виконання вправ і формування механізму самоконтролю, який діятиме і тоді, коли відповідні механізми вже сформовані. Усвідомленню підлягають як правила-інструкції, що пропонуються до початку дії, так і мовні операції, у процесі виконання яких формуються навички;

3) раціональне розгортання процесу тренування в часі. Для формування навичок потрібне тривале тренування, тому найбільша кількість вправ для засвоєння відповідного явища має припадати на початок тренування. Саме на цьому етапі вирішальну роль відіграє частотність актів тренування. Інтенсивно розпочатий процес формування навичок із часом повинен переходити в екстенсивний (шляхом поступового збільшення інтервалів між актами тренування);

4) мотивованість актів висловлювання. Ця вимога передбачає, щоб кожна фраза, навіть якщо вона будується за аналогією, мала для мовця особистий сенс та була пов'язана з його навчальною чи трудовою діяльністю. Цю вимогу варто враховувати у процесі побудови і добір вправ. Суто механічні маніпуляції з мовним матеріалом мають значно нижчий навчальний ефект, ніж висловлювання, у яких мовець є автором, носієм певної соціальної ролі. У навчальному процесі це забезпечується шляхом відповідної побудови мікроситуацій, унесенням елементів гри тощо;

5) протидія інтерференції. Часто у навчальному процесі намагаються подолати труднощі застосування іноземної мови шляхом перенесення її у сферу навичок рідної мови. Проте така інтерференція зумовлює безліч помилок, оскільки норми рідної та іноземної мов часто не збігаються. Отже, завдання полягає в тому, щоб передбачити помилки, викликані інтерференцією, і застерегти від них [7, с. 148–152].

Формування комунікативних навичок передбачає усвідомлення мети і відповідного способу дії, необхідної для її досягнення. У навчанні іноземної мови це імплементується у навчально-мовленнєвій ситуації. Проблема, яку має вирі-

шити укладач задач, полягає в тому, щоб забезпечити багаторазове повторення аналогічних висловлювань і водночас їх ситуативне тло [8, с. 26].

Звернемо увагу на те, що між фразами для формування навичок немає логічного зв'язку і що кожна з них існує окремо одна від одної. Отже, ситуативний план кожної фрази функціонує автономно (у вигляді мікроситуації). Це означає, що ситуативний план усієї вправи (задачі) є не монолітним, а набором аналогічних мікроситуацій, кожна з яких створює визначену потребу в мовній дії і реалізується у вигляді окремого висловлювання. Таким чином, аналогічність висловлювань зумовлюється тим, що предмети таких мікроситуацій входять до одного логічного класу (члени родини, предмети одягу, види спорту, професії тощо). На практиці це означає, що для кожного циклу мікроситуації пропонується новий предмет із переліку певного класу [9, с. 64].

Формування навчально-мовленнєвої ситуації передбачає такі етапи: визначення предмета майбутньої розмови, враховуючи зміст розмовної теми і потреби засвоєння мовного матеріалу; визначення соціальних ролей та формулювання для них комунікативних завдань; складання тексту передбачуваного діалогу з урахуванням предмета і мети розмови та фактичних можливостей студентів; з'ясування спроможності всіх студентів побудувати логічні висловлювання на основі предмета і комунікативного завдання; з'ясування володіння достатнього рівня мовної підготовки студентів; продуманість послідовності розв'язання завдання студентами; визначення найбільш доцільного способу підтримки висловлювання. Таким чином, розв'язавши всі перелічені завдання, викладач отримує задачу, яку можна застосувати в подальшій роботі [2, с. 141–142].

У навчально-методичній літературі розрізняють три етапи формування навичок монологічного мовлення: доситуативний, керовано-ситуативний, комунікативний. Розглянемо детальніше кожен із перелічених етапів:

1) доситуативний. На цьому етапі викладач планує навчально-мовленнєву ситуацію, складає доступний для студентів текст розмови і організовує роботу щодо його засвоєння. На цьому етапі можна виокремити такі основні аспекти: прослуховування тексту, коментування тексту, заучування з опорою на текст (сильнішим студентам доцільно запропонувати таке завдання, як скласти текст розмови письмово на основі ключових слів);

2) керовано-ситуативний. На цьому етапі викладач презентує все завдання. Розгортання керовано-ситуативного висловлювання передбачає такі аспекти: презентація завдання, тобто введення студентів у ситуацію, визначення предмета розмови, формулювання комунікативного завдання; відтворення розмови (викладач пропонує студентам використовувати невербальні засоби комунікації);

3) комунікативний. На цьому етапі варто також виокремити декілька аспектів. По-перше, «розхитування» тексту шляхом заміни предмета, тобто перенесення теми розмови на суміжні ситуації. По-друге, перенесення теми розмови на особисте життя студентів (на цьому етапі викладач домагається того, щоб висловлювання студентів співвідносилися з фактами реальної дійсності, стосувалися когось з учасників розмови, групи, в якій вони навчаються; при цьому викладач може уточнити комунікативні завдання, запропонувати ключові слова).

Зосередимо нашу увагу на організації мовленнєвої діяльності студентів із середнім рівнем підготовки та добре підготовленими студентами. Якщо студенти задовільно володіють матеріалом, то доситуативний етап можна пропустити. Доцільно говорити лише про два етапи навчання мовлення, як-от керовано-ситуативний і комунікативний.

Керовано-ситуативний передбачає: планування навчально-мовленнєвої ситуації і прогнозування очікуваного тексту висловлювання; введення студентів у навчально-мовленнєву ситуацію (презентація завдання); розв'язання завдання.

Комунікативний етап передбачає такі кроки: «розхитування» тексту шляхом перенесення теми розмови на суміжні ситуації; перенесення теми розмови на особисте життя, факти реальної дійсності. Зазначимо, що відсутність доситуативного етапу роботи можна компенсувати тематично цілеспрямованими тренувальними вправами.

Розглянемо організацію мовлення в умовах роботи з добре підготовленими студентами. Отже, якщо студенти мають добру мовну підготовку, то це створює сприятливі умови для комунікативного висловлювання, мета якого полягає у розв'язанні позамовного завдання. На початку навчання комунікативного висловлювання доцільно використовувати спеціальні підготовчі вправи, які надають можливість студентам самостійно обирати зміст. В організації висловлювання комунікативного характеру варто вказати на такі аспекти, як виокремлення з усної розмовної теми предмета розмови і формулювання комунікативного завдання (студенти повинні за допомогою висловлювання розв'язати певну проблему, як-от довести перевагу, висловити своє ставлення, переконати, домогтись чогось тощо); прогнозування перебігу розмови та уточнення необхідних для цього мовних засобів; введення студентів у комунікативну ситуацію та організація мовлення в парах чи у формі індивідуально-масового тренування [2, с. 151–156].

Дослідники доходять висновку, що опанування монологічного зв'язного мовлення не відбувається без спеціально організованого навчання. Цей вид мовленнєвої діяльності вимагає розробки відповідного комплексу вправ на відібраному відповідно до сучасних вимог суспільства матеріалі. Отож, серед найефективніших прийомів навчання ММ для студентів із високим рівнем володіння іншомовним мовленням виокремлюємо роботу над проектом (ПМ), підготовку презентації, «Brainstorming» (Мозковий штурм) та «Mindmapping» (складання семантичної карти) [І.В. Дубко, О.В. Кіршова, В.В. Копилова, Н.Ф. Коряковцева, Н.О. Кочетурова, О.В. Львова, Л.І. Палаєва, Є.С. Полат, Я.В. Тараскіна, В.В. Тітова, Н.Г. Чанілова]. Неодноразово звертаються до цієї методики викладачі-методисти Київського національного лінгвістичного університету О.М. Устименко та Ю.В. Коваленко [11].

Охарактеризуємо фрагменти комплексу вправ, завдань та інструментів програмної теми ситуативного спілкування проекту «*Employment*».

Навчання ММ за ПМ передбачає виконання творчого завдання та низку етапів: підготовчого, виконавчого, презентаційного та підсумкового [10].

Оскільки *підготовчий* етап проектної роботи визначає виконання вправ і завдань для визначення проблем для майбутніх досліджень, то відбувається обговорення у малих групах для створення тем мініпроектів. Така групова робота надихає кожного студента на творчий пошук, тут панує сприятливе

середовище для активного співробітництва. Виступати від імені групи дає можливість реалізуватись, допомагає в особистому зростанні. Визначаються теми майбутньої проектної роботи, формулюються проблеми дослідження: *Project 1: Most dreamt jobs in the world; Project 2: Problems about jobs and occupations; Project 3: Job satisfaction and job quality; Project 4: Factors effecting work performance; Project 5: Job-seeking difficulties.*

З огляду на те, що виконавчий етап проектної методики включає розвиток навичок читання, аудіювання, письма і говоріння, монологічна практика зводиться до продукування висловлювань на понадфразовому рівні за допомогою зображальних, вербальних та комбінованих опор. Саме на цьому етапі ПМ, як відомо, залучається третя (заключна) фаза навчання ММ, що характеризується розвитком умінь виражати своє особисте ставлення до фактів чи подій, про які висловлюється студент-філолог, розвиваючи дискусійні та комунікативні навички, формулюючи критичну оцінку і доводячи правильність будь-якого факту, включаючи до свого мовлення елементи розмірковування, аргументації та продукуючи мікромоноліги.

Аудиторна робота (фрагмент): Read what four different people say about their jobs. Discuss, in small groups, their opinions. Are these people are in favour of what they do? Express your personal point of view. Make use of the phrases below:

1) *Financial Advisor:* People don't really understand what a financial advisor does, so they think I'm the one who makes the decision on whether they get a mortgage – I constantly have people trying to convince me how well off they are. One friend phoned me up to get a mortgage and we spent hours working on the application before they told me, oh, I resigned yesterday. That person had a master's degree. You think, "How can you be such an idiot?" I've got a Russian oligarch I've done a life insurance application for. I said, "Any health questions?" and he said, "No, no – perfect health", and then he fills out on the questionnaire that he's been shot three times and stabbed eight times... 2) *Judge:* When you become a judge after years of being a barrister and trying to make points that win cases, you have to remember that a huge part of what you do is listening. Most of your time is spent listening: to advocates, to witnesses, to defendants. Advocates often talk too much – and rarely realise how easy it is to make a good point start to seem like a weak point, just by going on for too long... *Call centre worker:* Working in a call centre, every minute of every day is an awkward conversation. You're in a room of strip lighting, structured like a classroom, full of people fuelled on instant coffee, trying to stay upbeat. You're trained to gesticulate while you talk (it's meant to make you sound more convincing) so everyone's walking round like politicians. It's a really strict environment, strict on punctuality, on socialising...

To express your opinion: *In my opinion... To my mind... As far as I am concerned... As for me... My view / opinion / belief / impression is that ... I would say that... To express your agreement:* *I agree with... that... I share his / her view that... He / she is quite right... / absolutely right, He / she may be right asserting that... I have come to the same conclusion... I hold the same opinion that... To express your disagreement:* *I don't agree that... I disagree... I don't think so, because... She / he is wrong otherwise, because... I don't think that's quite right to... I don't agree with what he / she says on... Включення подібних словосполучень до монологічного висловлювання дає можливість майбутнім лінгвістам передати особисте*

ставлення до обговорюваних подій та фактів. Виконуючи такі завдання, учасники проекту вчаться та вправляються розвивати думку, передавати її засобами іноземної мови, доводити правильність своїх тверджень.

Виконавчий етап ПМ, як загальновідомо, передбачає також вправи для розвитку вмінь аудіювання/читання. Пропонуємо фрагмент тексту для цього проекту для аудіювання/читання. ...There's a lot of talk about self-employment, entrepreneurship, and being your own boss today. Granted that's a dream for many, but it isn't the dream that everyone has. Sometimes being a well-compensated employee with certain benefits is the better opportunity. Would you rather work for someone or work for yourself? If you're working on your own and your equipment stops functioning, you don't start earning money again until you get through the unpaid job of fixing the issue that has stopped your productivity...

Exercise: (позааудиторна робота). *You are going to make a survey report on your project work. a. Read the report on the topic "Why is it difficult to find a job?" and summarize in one sentence what the biggest job challenges exist nowadays. b. Pay attention to the underlined words and phrases. Use definitions, paraphrases, or synonyms to describe their meanings. Do it in writing.*

...If you've been searching for a job for any serious amount of time, then you understand how difficult it can be to find a job these days. You might even wonder if you're perhaps not as employable as you thought you were. Believe us when we tell you: you're not alone. Millions of other job seekers are experiencing those same frustrations—just check out the comments on this post. Sadly, many job seekers expect that finding a job this year will likely be just as difficult. Once you understand why jobs are so hard to find right now, you can take steps to improve your odds of success...

Презентаційний етап, звісно, окреслює навчання усної презентації та результатів проектування для навчання створення мультимедійної презентації. На цьому етапі студенти ознайомлюються зі структурою і мовними особливостями та правилами укладання з опорою на зразок. Ці завдання орієнтовані на розвиток творчих здібностей майбутніх мовознавців-перекладачів, на вміння репрезентувати зібраний матеріал, доводити, аргументувати свої думки, відповідати на запитання, тобто проводити дискусію. Такий вид роботи, як виступ, є надзвичайно ефективним, оскільки дає можливість залучити до роботи одразу всіх студентів. Вони не просто слухають доповідача, а й оцінюють роботу свого співкурсника за такими основними критеріями, як подання матеріалу, зміст виступу, дотримання регламенту, вміння володіти аудиторією, відповідати на запитання слухачів.

Exercise: *Make an oral presentation of the results of your project work. Your presentation must include introduction, main body and conclusion. Use the key phrases given in the scheme below: Welcoming and greeting the audience Hello, everyone. I'd like, first of all, to thank the organizers of this meeting for inviting me here today. Good morning everyone and welcome to my presentation. First of all, let me thank you all for coming here today... Introducing yourself (name, position, responsibilities): Let me introduce myself. I'm... Let me start by saying just a few words about my own background. For those of you who don't know me already, my name's ... and I'm responsible for... Saying what your topic/title/subject is: What I'd like to present to you today is... As you can see on the screen, our topic today is... The subject/focus/topic/title of my presentation/talk/speech is... Stating your purpose/objective:*

The purpose/objective/aim of this presentation is to... Today I'd like to give you an overview of... I'd like to update you on/inform you about/put you in the picture about/give you the background to/present the results of my research...

Exercise: Create your own Power Point presentation on the issue investigated. Follow the recommendations from the key items mentioned above.

Висновки. У підсумку зазначимо, що монологічне усне мовлення на заняттях іноземної мови викликає у студентів певні труднощі, пов'язані зі змістовим аспектом мовлення, оскільки студенти повинні вміти висловити думки щодо ситуації, запропонованої викладачем на занятті. Підготовлене усне мовлення – це етап для реалізації вмінь у невідготовленому мовленні, яке є метою навчання. Досягти цієї мети не можна без використання одного з основних та ефективних методів навчання ММ – комунікації. У дослідженні ми дійшли висновку, що ММ має бути комунікативно спрямованим, імітувати особистісно значущі для студентів-мовознавців ситуації спілкування, мотивувати інтелектуальну активність, позитивно впливати на ставлення до навчання, стимулювати активну розумову діяльність. Отже, *перспективним* для нашого дослідження вважаємо подальшу комплексну розробку вправ і завдань для навчання ММ студентів мовних ЗВО за іншою програмною тематикою, а також розробку інших видів мовленнєвої діяльності та наукових розвідок в усних і мультимедійних презентаціях для майбутніх мовознавців-перекладачів.

Література:

1. Бухаркина М.Ю. Метод проектов в обучении английскому языку. *Иностранные языки в школе*. 2005. № 3. С. 24–28.
2. Вишневський О.І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови. Київ : Радян. школа, 1989. 222 с.
3. Львов М.Р. Вопросы теории речевой деятельности. *Иностранные языки в школе*. 1985. № 6.
4. Демьяненко М.Я. Основы общей методики обучения иностранным языкам. Киев : ВШ, 1976.
5. Панова Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. Воронеж, 1983.
6. Шубин Э.П. Основные принципы методики обучения иностранным языкам. Ленинград : Просвещение, 1986.
7. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. Москва : Просвещение, 1985.
8. Тучкова Т.У. Коммуникативный метод обучения иноязычной речевой деятельности. Воронеж, 1982.
9. Есипович К.Г. Управление познавательной деятельностью учащихся при изучении иностранного языка в средней школе. Москва, 1996.
10. Карева Л.А. Использование стратегической компетенции в процессе обучения устному общению в аспекте диалога культур : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Моск. гос. лингв. ун-т. Москва, 2002. 253 с.
11. Устименко О.М., Коваленко Ю.В. Комплекс вправ і завдань для навчання студентів другого курсу англomовного монологічного мовлення на основі проектного методу. *Іноземні мови*. 2014. № 4. С. 20–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2014_4_5.

Stetsko I., Nychko O. English monologue as an integral part of the language-oriented competence of future philologist and interpreter

Summary. The article is devoted to substantiation of theoretical aspects of teaching monologue speech with implementation of elements of project methodology. Effective ways and methods of teaching monologue are determined that contribute to the formation and improvement of professionally necessary speech skills and abilities of modern philologist and interpreter in the formation of competence in monologue, using project technology. The formation of foreign language skills occurs in accordance with the regularity of any activity. Depending on the language experience speaking skills may relate only to individual language elements but extend to phrases and sentences. The research provides types of monologue and oral monologue forms: monologue (message), monologue (description), monologue (reasoning), monologue (persuasion), presentations, lectures, public reports and speeches. It is noted that the characteristic feature of the monologue is a certain possibility of planning, which determines sequence and logic of the presentation. The monologue means of expressing the connection between the individual sentences used in the story are outlined. A number of prerequisites for the successful formation of monologue skills are considered: purposefulness of training, awareness of training, rational development of the training process in time, motivation of acts of expression, counteraction to interference. The formation of communication skills is realized in the learning-speaking situation (i.e. micro-situation). The focus is on the organization of speech activity of students with satisfactory, average level of preparation and well-prepared students. It is ascertained that the controlled, situational and communicative stage should be used in the first two learning stages and solving the out-of-order task and giving students the opportunity to choose the content is the competence of the last stage. Therefore, the peculiarity of modeling communicative situations for professional training is that the teacher must offer such learning situations that are professionally valuable for the student would not only satisfy his cognitive interest in the professional field, but also would allow to discover and implement communicative competence, the ability to utilize communicative intentions as: to start and lead a conversation, to express correctly views and argue them on a particular problem, to inquire about any information, to clarify facts or data, to ask for help or offer it. The research also presents a fragment of the project "Employment" based on the designed patterns of exercises and tasks of project activities for students of philology. The stages of the project methodology of teaching monologue are outlined. The use of project creative situations facilitates the transition from educational activities of students to educational and creative ones. Such conditions contribute to the stimulation of creative abilities of the student's personality, his own potential, and therefore can be considered as a factor in intensifying the educational and constructive activities of future professionals in the field of translation. Students show their original individuality, improve their communication and organizational skills while fulfilling project activities.

Key words: monologue, speech competence, speaking and communication skills, teaching speaking situation, communicative task, formation of speaking and communication competence, project technology (methodology), project.